

50. RISA

Finns inget kvar.

Samtidigt med torpet Berget/Risa fanns också en backstuga Risa under ett par årtionden i mitten av 1800-talet. År 1844 noteras den under Komstad Nilsgård, 1866 under Komstad Backegård. Den lär ha legat någonstans mellan Kråke och gästgivaregården; kanske vid Risabergen. Ingen vet exakta läget - någon namnskylt har givetvis inte kunnat sättas upp.

Backstugan Risas korta historia börjar 1844, då snickaren Peter Palmblad med hustru och fyra barn skrivs där efter att ha stått "På socknen" en tid. Tidigare hade familjen bl.a. bott i Björkholmen. Två döttrar föds under åren här, men två äldre döttrar dör, så i flera än fyra barn var det aldrig samtidigt i familjen. En späddotter hade dött under tiden i Björkholmen. För den yngre sonen Carl August noteras, att han är "mycket närsynt". Bekymmersfritt var det förvisso inte i backstugan Risa.

År 1852 emigrerade hela familjen Palmblad till Amerika. Av sockenstämmoprotokollen, som studerats av överlärare Per Schultz, framgår, att Palmblad fick hjälp med respengar, ty man beslöt "sammanskjuta 16 skilling banco av varje 1/4 förmedlat hemman". Pengarna skulle sändas till komminister Svalanders släkting i Göteborg "med uppdrag hålla Palmblad tillhanda endast under det villkor, att han och husfolk kunna till Amerika befordras. . " .

Varför man ville bli av med familjen Palmblad anges inte. Kanske var det för att undvika kommande fattighjälp - sådan hade redan utbetalats en gång. Eller kanske ännu mera på grund av Palmblads religiösa inställning, som något avvek från den enda tillåtna läran, den lutherska.

Familjen hamnade i Lavorte i Indiana. Därifrån skickade Palmblad 1874 en artikel till den amerikanska tidningen "Svensk Advent Härold", där han berättar om sina religiösa upplevelser under åren i Ljunga socken:

"Min erfarenhet om Första Engelns budskap i Sverige.

Så nära som jag kan minnas, började det om hösten 1842 och fortfor öfver vintern 1843. Det första jag hörde talas om, var uti Fälseryd socken (Hjälmseryd?), der en minderårig flicka började predika. I Sverige war ej då den frihet som det nu är, eller gom existerar här, ty alla måste tillhöra den lutherska kyrkan, och om någon trodde annorlunda, så vågade han icke att uppenbara det, mycket mindre försöka att undervisa någon annan, för att icke blifva skyldig till att plikta eller att sättas i fängelse. Derföre behagade Gud att begagna dåraktig predikan genom små, minderåriga barn, som statslagen icke kunde hafva någon makt öfver, men hvilka kunde fritt och obehindrade tala och predika.....

Efter det hade varit en liten tid och började att blifva mycket omtaladt, detta förunderliga predikande, sade min hustru till mig, att vi måste gå och höra hvad det är och betyder. Jag svarade, att jag kunde icke gerna förlora någon tid, ty wi fingo då icke nog att lefva på. 'Jag wet det wäl', war svaret, 'men om wi nu stanna hemma och domen kommer öfver oss, när Herren har behagat att förkunna den förut. 'Jag svarade: 'domen har Gud förkunnat för oss i bibeln, men om tiden har han sagt, den dagen och den stunden wet ingen. Jag tänker det är förborgat. Men Will du gå, så skall jag gå med dig' .

Det war då en flicka omkring 6 eller 8 år, som talade uti en backstuga under Ljunga by. Wi hade endast omkring 2 fjerdingväg att gå. Jag sade till min hustru: Jag skall snart säga om det är öfverensstämmande med bibeln eller icke: När wi kornrno fram till den lilla backstugan, war den full med folk; den lilla flickan gick omkring ibland dem, och de talade med henne och gjorde frågor, hvilka hon besvarade som barn wanligtvis brukar göra. Flera menniskor kommo till stället alltjemt, tills en skara af menniskor stod utanför huset.

När de sista hade anländt, begynte hon att förändra uppförande, både uti djerfhet och rörelser, hvilket tydligt wisade att hon styrdes af en osynlig makt, annan än den hon egde af naturen. Hon började nu tala med en röst, helt olika sin wanliga, och sade: 'Frukten Gud och gifven honom ära, ty stunden för hans dom är kommen'. Sedan fortfor hon att bestraffa dryckenskap, stöld, otukt, svärjande, baktalande, samr kyrkegångare, som mera besökte kyrkan för werldsliga ändamål, än att höra Guds ord och rätta sitt lefverne derefter. Hennes röst och ord woro så genombitande att jag tyckte det håret stod rätt upp på mitt hufvud. Jag blef så angripen, att jag kände mig skälfva för tillfället...

En tid tillbragte jag sålunda med att söka och ransaka Skrifterna. Sedermera kom der upp en -annan flicka under Komstad, som war endast 1/2 fjerdingväg från oss, hvilken jag afhörde flera gånger. Hennes sätt och röst woro lika med den

förut ormämnda, men jag blef numera wan dervid, så att jag ej förskräckte mig så mycket.

Läsandet af bibeln med åstundan om wisdom att förstå hvad detta hade att betyda, gaf mig mod och kraft att lugna och stilla känslorna.... " .

Som nämnt emigrerade familjen Palmblad år 1852 och blev därmed något av pionjärer - det var nämligen det året, som de första Amerikafararna, 27 stycken, lämnade socknen.

Efterträdare i Risa blev " jungfru" Benedicta Olsson, 67 år gamal och född i Lund. "Jungfru" , det låter ju som lite "högre stånd" . Hur hamnade hon i backstugan Riga? Så värst många upplysningar ger inte husförhörslängderna. Hon hade tydligen någon anknytning till gästgivaren Johan Hansson och hans hustru, ty hon kom samtidigt som de från Värnamo till Komstad 1836. När gästgivarparet tio år genare flyttade till Nottebäck, flyttade även Benedicta Olsson dit.

Så många år i Nottebäck blev det tydligen inte, ty 1850 skrivs jungfru Benedicta åter i Ljunga socken. Då står hon som "boende" hos Johannes Wernström på Komstad Södergård, dit hon kommit från Vrigstad. Och 1852 flyttade hon alltså till backstugan Risa. Det första året tycks hon ha haft en piga, men sedan var hon tydligen ensam. Nog undrar man, hur hon hade det i ensamheten den åldrande jungfru Benedicta, som nog hade varit van vid mera liv och rörelse.

I den längd, som börjar 1866, bor inte Benedicta Olsson kvar i Risa utan står skriven som "boende" i gästgivaregården - anknytningen tycks kvarstå. Där dog hon i november 1867 vid 82 års ålder.

I stället för jungfru Benedicta skrivs nytt folk i stugan, det nygifta unga paret Carl Ludvig Svensson och Brita Fredrica Carlsdotter. Han står som skomakaregesäll och var son till Sven Olofsson, arrendator på Sävsjö Västergård. Skornakareparet lämnade dock Risa redan året därpå, alltså 1867, och flyttade till Sundsvall.

De följdes av Johan Henrik Strömblad med hustru och dotter. Strömblad var född i socknen -- fadern var häradssnickare - men tillbringade större delen av sitt verksamma liv i Bringetofta. Till Risa kom han från 1/4 Komstad Nilsgård, som han varit ägare till några år. Kanske gick det inte så bra med jordbruket, eftersom Strömblad tydligen egentligen var snickare. Åtminstone står han som sådan i dödboken, då han avlidit av lunginflammation våren 1870.

Efter Strömblads död emigrerade hustrun och dottern till Amerika, där en son och två döttrar redan fanns sedan ett par år. Och backstugan Risa stryks i längden.

B. Risa

Komstad Nilsgård - Komstad Backegård

Sn. Peter Andersson Palmblad	född 1809 i Nässjö
h. Anna Stina Petersdtr	" 1806 " Ljunga
s. Anders Johan	" 1834 " "
s. Carl August	" 1839 " "

Palmblad forts.

d. Mathilda Elisabeth	född 1841 i Ljunga	död 1848
d. Carolina	" 1843 " "	död 1844
d. Petronella Eulalia	" 1845 " "	
d. Johanna Sofia	" 1851 " "	
Jungfru Benedicta Olssaon	född 1785 i Lund	
Sk. Carl Ludvig Svensson	född 1838 i Ljunga	
h. Brita Fredrica Carlsdtr	" 1839 " Svenarum	
Johan Henrik Strömblad	född 1808 i Ljunga	
h. Anna Elisabeth Johannesdtr	" 1814 " Sandsjö	
d. Ida Lovisa	" 1851 " Bringetofta	